

Передплата

«РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

за пів рік 20 кор.
за рік 40 кор.
за чверть року 5 кор.
за місяць 170 кор.

За границею:

пів рік 16 рублів
або 36 франків
за рік 32 рублів
або 72 франків

Подвижне число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщина). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсіланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

На урядову дорогу!

(+) Минає вже мало що не півтора року з тої памятної січневої хвилі, коли Петербурські площі й улицы полило кровю робітників, що з хрестами, образами, і хоругвами ішли походом, щоби побачити царя. З того часу склали ся деякі події, по котрих можна було сподівати ся значної поправки положеня в краю, промощеня сеї пропасти, яка була між царем а народом. А тимчасом тепер на ново показало ся, що все таки трудно усунути сю странну пропасть. Вибрані народами послы державної думи ухвалюють яко відповідь на престольну річ адресу до царя, котру мала вручити президія думи, а на се дістають відповідь: «Зверніть ся до кабінетової канцелярії!» їх відсе лають на урядову дорогу!

Засліплені, короткозорі дорадники царські відгороджують знов муром від народу царя, котрий в останних часах давав у своїх маніфестах такі торжественні обіцянки свободи і волі, витав послів державної думи особисто, а тепер не відчуває потреби прямо зустрінути ся з представниками сеї думи. Цар умовляв благословеня божого для праці думи, а коли проминуло торжественне відкритє палати посольської, не хоче зрадити ся ані словом, що думає про домаганя думи, зачинає ся знов у своїм кабінеті, де лиш з уст міністрів дізнає ся, що було би потрібно для народу. Знов повертає ся до давного ладу, що Бог високо а цар далеко, знов розпливають ся надії покладані на державну думу, що в Росії почне ся нова доба, що в російськім царстві настануть відродини на нових основах, що щезне пропасть, яка ділила царя від народу.

Поміж радами, які подавали цареві єго дорадники, неперечно найменш політичною була рада, щоби не прийняти відпоручників думи з адресою. Можна бути навіть тої думки, що неодно домаганє в адресі думи не може бути здійснене, або має лише теоретичне або проблематичне значінє для Росії. Але якби оно ні було, всеж адреса є виразом тих думок, бажань і почувань, які находять ся в душі народів поселених в царстві. А коли цар у своїм маніфесті і в привітній промові запевняв, що він так щиро бажає добра народови і хоче народови дати се, що єму потрібно, то було вказаним прийняти сі бажаня висловлені в адресі, а не відсилати думи на урядову дорогу. Видно однак, що дорадники царські все ще думають, що державна дума є хвиле-

вою появою в боротьбі між самодержавєм а революцією. Не добре отже дораджують цареві, бо який би не був кінець теперішньої думи, всеж она буде почином конституційної доби а кінцем самодержавія. Чи її розв'яжуть, чи розженуть кнутами, она знов повернути мусить.

Всякі в тім напрямі звернені змаганя Горемікинів, Треповів і т. и. можуть довести лише до страшних зворушень, однак не зуміють спинити змагань до дійсної конституції.

Русини і Поляки в державній думі.

Перед кількома днями появиля ся в Neue freie Presse статя посла Ол. Барвіньського, яку отсе подаємо у повному змісті:

Ухвалена в російській державній думі адреса, як і переведена розправа над сим предметом причинили ся до політичної зрілости переважаючої більшости першого російського парламенту. Окрім того вже настали також початки ґрупованя і кристалізованя парламентарних і політичних партій в державній думі, хотяй єще чимало виборів є не переведених та і не всі вибрані послы прибули до столиці. З огляду, що внутрішній перестрій Росії на підставі конституційного устрою не буде без впливу на національні і політичні держави, сусідуючі з нею, особливо на Австро-Угорщину, як я се доказав в моїй статі в Neue freie Presse з дня 7. с. м., то повинно бути цікавим, коли зверну увагу, як укладають ся відносини і відношеня mezi Русинами а Поляками в Росії. Що польські послы до думи утворюють власний клуб, можна було з гори припускати.

Однак руский український нарід живе в Росії під зовсім виїмковими умовами і також при виборах мали українські кандидати при існуючім в Росії виїмковім стані, дуже трудне становиско. Мимо сего перейшло декілька видних личностей, які як борці — провідники української національної ідеї положили великі заслуги. Після послідних вістий з Петербурга українські (рускі) послы заснували так само самостійний клуб під проводом д-ра Ілїї Шрага, до якого до тепер окрім голови Макс. Ковалевського, Чижевського, Шемета, бар. Штайгельса, приступило 32 послів-селян, отже разом 38 членів. Не підлягає жадному сумнівови, що до українського клубу приступлять єще

професор університету Багалій з Харкова, архівар Білашевский з Києва і н., та що сей клуб заступати ме ся за національну справу і за автономію України, хотяй ледви чи можна богато надїяти ся по теперішній думі, яка випила на підставі звісної виборчої ординації.

Український клуб мав своїх заступників в адресовій комісії і розпочав також переговори, щоби усталити спосіб зносин з иншими національними клубами. На увагу заслугує погляд одного з українських публіцистів, Орлика, який недавно в парискій «Атечественная страна» оголочив статю «Польско-українське питанє» і заступає ся за співділанєм українського клубу з польським, бо через се сі клуби можуть зискати на значіно. Бож польський і український нарід має в Росії спільні цілі — оборону самостійного національного розвою, осягненє національної автономії, та творили довгі столїтя самостійні державні цілости.

Ґеографічне положенє земель, замешкалих польським і українським народом, їх етноґрафічні та історичні відносини, вказують на можливість і хосен спільного поступованя обох народів, бо оба народи мають спільний інтерес, та не було би тяжко осягнути порозумінє між ними.

Як уложать ся взаємини mezi заступниками українського і польського народа в Росії в найближшій будуччині — на се не хочу в сій хвилі ставляти жадного гороскопу. Однак не можу поминути, як раз в сій рішучій хвилі, коли польське коло в нашій державній раді заходить ся заключити компроміс з австрійським правительством що до знатного побільшеня польських мандатів до державної ради на кошт Русинів — щоби не остеречи єго перед визискуванєм свого домінуючого становиска задля створеня такого кр.вдячого відношеня mezi числом польських а руских мандатів (73:27 або навіть, як зачувати 75:27) в новій виборчій ординації. Нехай польське коло зріло розважить, що заподїяна кривда Русинам в Галичині найде могутний відгомін між нашими земляками на Україні та може некорисно вплинути на розпочатє порозуміня mezi заступниками обох народів в російській думі. А чи се лежить в обопільнім інтересі, — нехай розважать провідники польського кола у Відні!

3 холмської Русі.

Великий інтерес для нас мають відносини холмської Русі, бо вони є немов прототипом польсько-руських відносин. Перед 48. роком минулого століття панували і у нас ті самі відносини, ба можна сказати, що тягнули ся вони аж до 60-их років, доки віще слово українського генія не пробудило народної самосвідомості в Галичині. Наша національність заховала ся завдяки нашій Церкві, яка своїм славянським богослуженням і східним обрядом піддержувала у нас звязь з Україною і традиції Русі. Та мимо сего інтелігенція польщила ся у нас без стриму, а народ обдираний та поневіраний, без опікунів і провідників, сидів в страшній тьмі та нужді. У Холмщиніж російське правительство придало унію, примусивши всіх уніятів насильно переходити на православє, а українське слово, як і на всій Україні, придало драконським указом, який, хвала Богу, належить вже тепер до історії. В сей спосіб против польонізації починаю народ так само чужою єму московщиною. Що з того могло вийти — довідуєм ся з інтересних дописий, які звіттам заміщує «Гром. Думка». На підставі їх робить згадана редакція ось які загальні уваги:

„З великою цікавостю і жалем в серці читаєм листи й дописи з Холмщини. Зовсім випадково довело ся нам прочитати один офіційальний документ — відозву до міських дум від владики холмського в справі прилученя холмської Русі до Волині чи до так званого юго-западного краю. Звичайно місцевим людям виднійше, що їм потрібно, але часом збоку можна безсторонно глянути на справу тим більше, що між самими Українцями-холмцями є противулежні течії від радикальних до офіційально-клерикальних. Люди обох течій розуміють ненормальність стану річий, з жахом бачуть, яка небезпека загрожує простому людови з боку польонізації, та й чи простому тільки, мабуть зверхні слої народу ще більше втягнуті житєвими відносинами в вир польської культури. Офіційальні опікуни холмської Русі бажать виділити Русь в окрему губернію і тим захистити від польонізації. Особливо з натиском сей проєкт висуває ся тепер, коли холмські Українці, потайні уніяти, повертають ся в лоно католицизму, бо унію знищено і заведено православє. До того офіційальних опікунів лякає польська автономія, яку пообіцяли Полякам на земско-городському зїзді і ту обіцянку скріплено програмою партії народної свободи. Мусимо признати, що Українцям в автономії Польщі грозила би польонізація і сподіваємо ся, що в час наданя Польщі автономних прав Українців вилучать від неї.

Справа виділення холмської Русі в окрему губернію чи прилученя її до Волині досить складна серез те, що треба розрізати кілька губерній Царства польського, щоби вилучити Українців (Люблинську, Гродненську, Седлецьку,; потім Холмська Русь вкупі з Польщею користуєть ся деякими правами, яких нема в сусідних губерніях, от як закони На-

полеона, гіпотека; з другого боку південно-західний край має свої особливі судові й адміністраційні інституції; через те при сучасному стані річий вилучити холмську Русь з Царства польського і прилучити до південно-західного краю було би шкодливою ломкою. Але справа могла би бути простійше розвязана, колиб зіставити на боці і Царство польське, і південно-західний край — два особливі генерал-губернаторства, які тепер заведено в цілях адміністраційних. Вони повинні зникнути, коли тільки в Росії настане новий лад. Холмську Русь можна виділити в самостійну губернію і не прилучати її до ніякої другої губернії (Волині), ні до київського генерал-губернаторства, залишивши в сій ново-утвореній губернії особливі права, винесені з Польщі, о скільки сї права не мають бути реформованими при новому ладі. Колиб пощастило й Українцям мати автономію, холмська країна прилучилась би до свого автономного тіла; коли ні, то в сій країні могли би завести самоупрядованє, яке проєктуєть ся для російських країн, себто реформовані волости, земства, муніципії, довелось би дати самоупрядованє й церкві. Тоді звичайно й справа з окремим послом відпала би. Тільки така і щиро демократична реформа з признаннями прав української мови поставить на власні ноги холмську Русь, тільки тоді вона стане хозяйном в своїй країні, польські пани й ксьондзи стануть на боці. Польська культура, як всяка висша культура, поки не просвітить ся холмський Українець, мати ме вагу, але не таку подавляючу й прибавлючу, як тепер. Коли би холмська Русь зісталась в складі Польщі, то при самих демократичних реформах до польської інтелігенції, духовенства, літератури, науки й релігії ще прилучить ся польська власть і темна українська маса з слабою численно й матеріально інтелігенцією не устоїть і може польонізуватись.

Справа ускладаєть ся тим, що католицизм прибавлює бувших уніятів, яко гонима віра, а католицизм в Польщі так міцно завязаний з польонізацією, що Поляка від католика не відділяють. Се ми бачимо і в Галичині, де українська культура дає опору в боротьбі з польонізмом, а про те і в Галичині уніят, принявши католицизм, стає Поляком. Нарід простий на лівому березі України і також на правому навіть не відріжняє віри від нації: для него Поляк значить католик, тим більше се в Польщі. Виділення холмської Русі в окрему окружну околицю не є привілей, а необхідна реформа.

3 державної ради.

В четвер палата послів зреакувала ухвалене на попереднім засіданю внесенє Абрагамовича, щоби на першій точці дневного порядку поставити справу удержавлення північної залізничі. Всенімці підняли були обструкцію, а пос. Пахер виголосив чотирогодинну бесїду, після якої запала ухвала, привертаюча давний дневний порядок. Є се знатною невдачою

польського кола, яка становить тему для австрійської праси.

Вчера відповідав міністер кн. Гогенльоге на численні інтерпеляції, при чім заявив, що правительство не думає відрочити палати по виборах до делегацій. В дальшій годі дискусії над заявою правительства промовляв пос. Сгранский і пос. Брайтер, а відтак на внесенє гр. Штернберга замкнено дискусію і вибрано генеральних бесідників, які зrekli ся голосу і тим способом положили кінець дальшій дебаті над декларациєю правительства.

По відкиненю наглого внесеня пос. Штайна в справі Угорщини, приступлено з дневного порядку до розправи над законом про війскові такси, а вкінці поряді запитів до президента палати замкнено засіданє.

На пополудневім засіданю вибрано членів делегацій, якими стали з Галичини: Абрагамович, Бобжинський, Дулемба, Дідушицкий, Гломбінський, Козловский і Романчук, як заступник Сапіга, а з Буковини Штраухер і Лупул.

Підчас скрутнієї прибігло кількох послів до салі і зажадало перерваня засіданя, бо перед парламентом поліція рубає спокійних горожан. Президент перервав на короткий час засіданє, а коли відтак по отвореню докінчено вибору, пос. Люеґер в запиті до президента представив справу перепали з поліцією.

В ратуші вічували склепикарі Відня і цілої Австрії, а відтак в поході з чорно-жовтим прапором пішли в напрямі до парламенту. Тимчасом поліція видерла їм прапор без причини і тим способом спровокувала, а відтак стала рубати шаблями. Супротив того бесідник жадає слідства і доситьвчивеня. Президент міністрів кн. Гогенльоге заняв зараз таки слово задля відповіді і ствердивши, що згаданий похід не був заповіджений і був несподіванкою для всіх, заповів строге слідство і висказав рішуче осудженє на се, що чорно-жовтий прапор сконфісковано (Гучні оплески). По промовах пос. Штернберга, Шумаєра і Малика в тій самій справі, замкнено засіданє. Слїдуюче вівторок.

Про симо відновити передплату.

НОВИНИ.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Ізидора; римо-кат.: Іоана І п. — В понеділок: руско-кат.: Пахомія; римо-кат.: Вільгельма.

— Товариства „Вакаційних осель“ і „Захорон“ почувають ся до милого обовязку зложити щирю подяку Вп. Паням: Будзиновській, Вахнянинівній і Кмимікивічівній, також Паням Ясеницькій і Лопатинській, а Вп. Панам Винковському, Бодюркови і товариству „Академічний хор Бандурист“ за ласкаву участь в часті музикально-вокальній равту. Також дякують ті товариства комітети за труди і заходи около урядженя і прилагодженя всего до равту. На тім місци нехай отже приймуть слова подяки Вп. Пані: Федакова, Студинська, Макарушкова, Сембратовичева, Дольницька і Крушельницька і Панове: Р. Заячківский, І. Чапельский, Б. Вахнянин, Коссак, Геринович і Дудар. Рівнож дякують товариства всім Вп. гостям, котрі заповнили салю і причинили ся

до того, що частий дохід з праву приніс 700 К. Однак по причині, що та сума за мала, щоб можна з нею прохарчувати діти обох Захоронюк і вислати 30 дітей на літній побут на село, постановили ті самі товариства устроїти фестини 10. червня на горі Замковій, на котрий запрошують як найчисленнішу публіку. — *О. Бачинська, О. Луцківська.*

— **Щедрий жертводавець.** З Жовкви доносять: Тов-о «Зоря» в Жовкві устроювано оноді концерт в честь Т. Шевченка. Не маючи відповідної салі, звернуло ся до польського тов. «Sokol» з просьбою о винаєм салі. Виділ «Sokola» салі відмовив. Так само відмовив зразу салі виділ товариства «Gwiazda», до котрого звернуло ся тов-о „Зоря“ по відмові салі польским «Sokolom». Аж на інтервенцію о. ігумена Бурдяка відступив Виділ тов-а «Gwiazda» салю на концерт. — Але нема злого, що би не вийшло на добре. Обурені тим поступком «Sokola» і «Gwiazdy» Русини, рішили побудувати собі як найскорше власну салю, щоби не потребували на будуче впрошуватись до чужої хати, а при тим зносити ще паругу і понижене. О. ігумен Бурдяк з кількома иншими жовківськими Русинами удав ся іменем жовківських Русинів до ВП. п. Романа Алексеича, радника і начальника суду в Угнові, з просьбою о відступлене реальності, яку п. Алексеич має в Жовкві. На місці тим мала би стати бурса Тов. педагогічного і саля на збори і концерти. П. Роман Алексеич, звісний впрочім зі своєї жертволюбности, не лиш що відступив згадану реальність під будову бурси і салі, але зобов'язав ся еще дати 10.000 корон на будову сего дому. В той спосіб, еще в сім році розпочне ся в Жовкві будова бурси і салі Дайнам, Боже, як найбільше таких Алексеичів!

— **До оо. парохів борщівського повіта.** По Борщівщині увихають ся якісь мантії, збираючи складки на якийсь костел, кажуть перед людьми, що збирають на жовківську церкву. Отже на жовківську церкву збирає все лише священник Василянн з Жовкві.

— **Демонстрація.** У Відні устроїли вчера бурливу демонстрацію німецькі крамарі з цілої Австрії. По вічу, на яким головною точкою дневного порядку була справа заборони твореня споживчих товариств, уставили ся крамарі в чвірки і пішли демонстраційним походом під будинок парламенту, несучи на переді чорно-жовтий прапор з написом: «Геть зі споживчими товариствами, охорона для середного стану!» Похід числив 6 до 8 тисяч учасників і станув під парламентом. Демонстранти почали грімко викрикувати то проти споживчих товариств то в честь Люегера. Поліція замкнула кордоном рампу парламенту і відтак стала відбирати прапор, котрий перелітав з рук до рук, то до поліції то до крамарів. Вкінці таки поліція видерла прапор. Демонстранти стали продирати ся до парламенту, де саме відбувало ся засідане палати послів. Тоді поліція ужила шабель і поранила кілька осіб. З салі варад вибіг посол Шумаер, а потім инші антисемітські послі і старали ся успокоїти товпу. Пос. Шумаер відобрав від поліції прапор, причім его також покалічено шаблею, і передав демонстрантам, а пос. Люегер станув на чолі походу і відіровадив его на Рінгштрассе, де товпа розійшла ся. Демонстрація під парламентом тревала поверх години, а підчас неї вибито шибів в дверях до присіанку. Саме тоді відбували ся вибори делегації.

— **Напасть на бандуриста.** В Харківщині, в селі Мурахві здавна живе сліпий бандурист Іван Кучеренко. Дуже добре грає він на бандурі, має гарний голос, то й ходить з села в село, співає людям думи про давню давнину: про Морозенка, про Саву Чалого та й про инших діячів українських. Розказує людям про Тараса Шевченка, розказує й про те, що тепер діє ся, бо всюди ходить і багато чує. Залюбки слухають его співи та оповіданя і сільські люди і інтелігенція і всюди раді бувають дідови Іванови, куди він завитає. Не сподобав ся тільки він мурахівському урядникови і з того вийшло ось що:

Пізньо вночі, як усі вже спали, чує дід Іван, що хтось стукає в двері і кричить: «Отвори!» Устав він, відчинив, аж увіходять у хату п'яний урядник з двома стражниками. Почало «начальство» кричати. Дід просить, щоб тихшенько, щоб дітий сонних не поперелякували. Так де там! Чи годить сяж «начальству» зважати на якихсь там мужичих дітий! Почало «начальство» трусити. Геть усе поперекидало, що де було і знайшло: Шевченків «Кобзар» київського виданя, український декляматор «Розвага», кілька чисел «Громадекої Думки» та «Рідного Краю» та оповістки про концерт в Охтирці, на яким співав Кучеренко. Усе те «начальство» забрало. Прохав дід Іван вернути ему забране, бо все воно цензурне, а книги дорогі ему ще й тим, що подаровані. Так не пособило ся: нічого не вернено. Та ще й те добре, що хоч на книжках усе лихо окошило ся, що хоч самого, старого, не забрали. А то і те могло бути!

— **Потреба садів.** Минули ті часи, коли то молодята йдучи до вінчаня, мусіли посадити якусь деревину, що ставало заохотою до садівництва. З тих то часів цісаря Йосифа лишили ся ще гарні сади, котрих нині вже рідше можна бачити. Та се відбиває ся лихо на нашім народі. Наш нарід дуже любить овочі, чи то сьвіжі чи суш, однак дуже тяжкий до рационального плеканя овочевих садів. Є у нас багато місць, надаючих ся під сади, та нема кому завяти ся щиро тою справою. У народів висше культурних люди використовують навіть місця при дорогах, пільні межі (на котрих найлучше садити карлові дерева), а у нас городи позарастані порохнаними старими деревами або непотрібами. Колиж лучить ся, що один господар заведе сад, котрий зародить, то годі обігнати ся від галапасів, які по ночі обдирають ще на пів зрілі овочі, та ломлять деревину в немилосерний спосіб. Се є ознакою непониманя вартости овочевих садів. А вжеж овочевий сад може принести господареві великий хосен. Передо всім для себе може мати велику вигоду на зиму з сушу, може зробити собі незгірше овочево вино, тай добре продати, бож гарні овочі нині добре платять ся. Добре їздити на зарібки, а ще лучше підносити свою рідну країну на полі економії, бож та земля, де ми уродили ся, перша від всіх країн повинна нас виживити. Добре булоб, щоб у нас люди заняли ся більше овочевими садами, закладали шкільки, та розмножували добірні овочі. Я виховав собі м'ялу шкільку, котра вже привикла до нашого гірського підсоня і можу розпродати 500 штук яблунк, груш, слив; штука по 90 сот. загалом. На жадане могу уділити в тій справі ближших інформацій. — *Іван Федотович* в Старім Самборі

— **Чи рід людский вмирає?** Статистика Злучених Держав подає досить низький приріст населеня через уродини. Емігранти тут не входять в рахунок. Підхопили се деякі часописи і почали писати статі на тему, що коли границі в Америці зістануть замкнені для емігрантів, людність Америки зменшить ся. Однак ті часописи дуже помиляють ся, а то тому, що много родичів зовсім не подає урядови до відомости про народини дитини, коли з другої сторони кожда смерть є як найдокладніше занотована. Пряміром, при списі мешканців в Чикаго начислено трилітніх дітий 146.417, відчас коли за ті три роки донесено урядови лиш про 84.422 новонароджених дітий. Отже більше, як 60.000 випадків народин не було донесених урядови. Взагалі можна сказати, що на 100 уродин лиш 60 є замельдованих урядови. Если би оперти ся лиш на дані статистичні, котрі, як висше сказано, не зовсім точні, то бачимо, що Америка далеко менше як кожда друга держава є наражена на вимерте. Если порівнаємо, кілько дітий в Америці родить ся, а кілько людий умирає, взявши пересічно на тисяч з таким числом других держав, то побачимо ось що: в Злучених Державах родить ся 35, вмирає 17; в Англії родить ся 30, вмирає 18; в Австрії родить ся 37, вмирає 27; в Німеччині родить ся 37, вмирає 27; в Німеччині родить

ся 36, вмирає 22; у Франції родить ся 22, вмирає 21; в Італії родить ся 35, вмирає 24. З того зіставленя видно, що найбільший приріст людности є в Злучених Державах, де число жителів за 50 літ майже подвоєне ся, за те на вимерте засуджена є Франція, де приріст на тисяч жителів вносить лиш один.

— **Заява.** Одержуємо отсю заяву з просьбою єї помістити: В «Дзвоні» з 17. мая 1906 ч. 6. на сторони 2, в статі «Жарт і правда» поміщено між иншими такий уступ: «Дністер» засновали сов. Савчак і Нагірний, які просто жебрали гроші у суспільности, тратячи час і власні гроші на кошти подорожи і т. д. Назву «Дністра» себ то хрест дав звісний бібліограф Іван Ем. Левицкий. Нині Савчака викурили «чорні духи» з ради надзираючої (на его місце прийшов аматор гуцульщини В. Шухевич). Нагірному не дали ніякого урядю навіть понюхати, а хорий Ів. Е. Левицкий диявлює в «Дністрі» за 70 злр. місячної платні. З початку директором «Дністра» був Поляк Ярембецкий а відтак Кулачковский в сунув ся і то лиш на 400 К. місячно!

Представлені факти не відповідають дійсности і я їх в інтересі правди простую і констатую: 1) що Дністер заснували крім Нагірного і мене сов. апелацийний бл. п. Бережницький, бл. п. отець А. Торонський і др. Федак, котрі творили з нами двома комітет виконавчий — і кількадесят инших Русинів і руских патриотів, що зложили на фонд основний Дністра сто тисяч К; 2) що я власних грошей на кошти подорожи по краю в цілі призбираня фонду основного не видав, бо готові видатки тої подорожи комітет мені звернув; 3) що мене ніякі чорні духи з «Дністра» не викурили, бо я зложив уряд директора «Дністра» і мусів зложити в маю 1905 в наслідок наказу міністерства судівництва з 20. січня 1905 ч. 571. Тоді на мое місце вибрала Рада надзираюча директором «Дністра» проф. В. Шухевича, котрий доси був заступником директора. Я задержав лише мандат до ради надзираючої, але і той уряд в цвітні 1906 мусів я зложити зглядно завідомити управу «Дністра», що того мандату виконувати не можу і не буду, бо міністерство судівництва заказало всім урядникам судовим, отже і мені, брати участь в управах товариств кредитових і господарских; при нагоді констатую дальше; 4) що Ів. Ем. Левицкий не дав назви Дністрови, тільки Русини, що в році 1885 старали ся о концессию на руске товариство асекураційне; 5) що п. Нагірний з початку був членом ради надзираючої Дністра а відтак якийсь час єї президентом; 6) то п. Ярембецкий ніколи не був директором Дністра, лише секретаром; врешті 7) що п. др. Кулачковский не в сунув ся на директора Дністра, противно з початку відказав ся, а доперва пізнійше — по довгих пертрактациях — на мою просьбу і инших членів комітету виконавчого, як і членів першої ради надзираючої згодив ся підняти ся веденя товариства «Дністер», причім сам ніколи не ставляв жадних условій що до платні а єї пізнійшому підвищеню через раду надзираючу — в узнаню его праці і заслуг — з огляду на тодішний стан фондів, часто навіть спротивляв ся. — *Др. Д. Савчак*, сов. судовий.

— **Отворене вистави в Букарешті,** яке мало наступити дня 27. с. м., відложено на час неозначений, мабуть до перших днів червня. При сім треба згадати — инше черновецька «Буковина» — що компетентні круги обдарували Буковину із нагоди сеї вистави дуже «милым» гостинцем. Ось Румунія знесла на час тривку вистави примус пашпортний для всіх країв за виїмком Росії й — Буковини! Се просто нечувана обида для краю, що не жалів коштів і заходів, аби належно зарепрезентувати себе на букарештеньській виставі, на яку збиралось у нас уже й чимало збірних прогульок. Здогадують ся, що сталось се заходом старань Угорціани, яка хоче через удержане примусу пашпортного в Буковині стягнути прогульковців буковинських, а ще

важійше із Німеччини і т. д. на свою вільну границю, бо через Борджени на Буковині без паспорту до „гостинної“ Румунії не дістанешся! В сій справі звернуло ся краєве товариство Буковини для піднесеня руху чуживців на Буковині на внесенє секретаря д-ра Норста до посла Н. Василька о інтервенцію, а він вже й переговорював дня 18. с. м. про се із кн. Гогенльоге, який обіцяв доложити всіх старань, щоби сю переподу комунікаційну звести.

— **По вибуху Везувія.** Вулкан Везувій вже утихомирив ся. Але попіл викинений підчас вибуху наробив оноді ще много шкоди. Коли упав дощ, поплив попіл струями в долину і наполохав вже успокоєне населене, бо всі думали, що вулкан почав знова вибухати. Потоки плинного попелу позаливали ліси і доми, та затопили кілька осіб. До ратованя вислано військо, котре нашло ся в немалім небезпеченстві. Один з піонерских відділів мало не погіб в болоті.

— **Помер у Відні** бувший посол до парламенту і емер. шеф. секції, Едвард Гневош, в 84. році життя. В. в. п.!

— **Американська спадщина.** Урядника краєвого відділу п. І. Н. повідомлено урядово, що его близький кривний в Америці записав ему і его 6 дітем 16 мільонів доларів (80,000,000 К) спадщини. Рівночасно банковий дім Ротшільдів в Франкфурті прислав щасливому спадкоємцеві 6,000 К на дорогу до Америки, щоби там поїхав і відобрав спадщину. П. І. Н. мав вже виїхати до Америки.

— **Запала ся гора.** Коло Манїлі в провінції Агра, запала ся гора Дегуля. На тім місци, де стояла гора, повстало озеро, досить значної величини. Підчас западаня гори чутно було гуркіт, як при землетрясеню. Чи при тім погібли люди, того ще не знати, але можливо, бо здасть ся, що на горі мешали тубільці. Ся подія спричинила поміж людністю величезне замішанє.

— **Сніги в Тироли.** З Інсбрука доносять до віденських часописів, що з многих місцевостей в Тироли доходить вісти о повтаряючих ся там сніжних бурях. В кількох місцях зимна і сніги так великі, що нема майже надії, аби овочеві дерева могли в сім році зародити. В місцевости Клестерле коло Арльберга лежить сніг верствою на пів метра високою. Богато лавин зсуває ся в долини. На залізничім шляху між Динєфен і Лянген треба було довший час задержати особовий поїзд, бо побоювано ся, аби наближаюча ся лавина не зашипала его.

Телеграми

з дня 26. мая 1906.

Будапешт. Сойм вибрав нвні президентом знова пос. Юста.

Льондон. Daily Telegraph доносять, що заповіджені на сей рік відвідини японської флотии під командою адм. Тоґа в Англії віложено на 1907 рік.

Преторія. Ситуация в Наталю стала важною. Англійске військо дістало приказ стати в поготові.

Петербург. З Москви і Харкова доносять, що в Росії заносить ся на новий генеральний страйк залізничий.

Матеріали до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Листи б. секційного шефа Едварда Гневоша до посла Ол. Барвіньского.

У Відні помер Едвард Гневош, б. адміністраційний референт кр. Ради шк., відтак радник двору і секц. шеф в міністерстві про-

світи і довголітний посол державної ради. Покійник був чоловіком вельми благородним і справедливим задля того відносив ся з великою прихильністю до Русинів і нераз дуже остро докоряв своїм землякам і товаришам з кола польского за їх політику супроти руского народу. Я був знакомий з покійником ще з того часу, як він був референтом у Львові, але частійше з ним стрічав ся і говорив про наші справи, вийшовши в 1891 р. до державної ради. Але навіть тоді, коли він перейшов задля підшого віку в стан супочинку, не перестав займатися справами публичними, а особливо цікавили его відносини нашого краю. Слідив отже пильно також події в державній раді, а коли виринула тут на днешний порядок справа руского університету, про котрий і я промовляв в посольській палаті, написав мені просторе письмо з 30-го жовтня 1902, в котрім висловив свої погляди на сю справу і на взаємини польско-руські і сучасну політику. Се письмом містить також цікаві погляди про гімназії рускі. Після того відвідав я п. Гневоша та розмовляв з ним широко про сучасні відносини, а відтак дістав я з 23. листопада друге письмо, в котрім згадує про шкільні фундації, про які ми перед тим устно розмовляли. В хвилі отже, коли тліні останки сего благородного мужа будуть зложені до могили, вважаю відповідним оповістити сі два цікаві письма, нехай кождий ширій Русин, прочитавши їх, помяне покійника, котрий так широ відносив ся до змагань Русинів, не злим тихим словом!

Ол. Барвіньский.

VIII. Laudongasse 37. Parterre. 30/X. 1902.

Szanowny Panie Posle!

Nie jestem wprawdzie posłem ani do Sejmu, ani do Rady państwa, lecz jestem Polakiem, obywatelem Galicji, kocham naród mój i chciałbym, aby mieszkańcy mojej ojczyzny ściślejszej postępowali w kulturze i w dobrym byciu i przez zgodę między sobą nabierali siły do obrony siebie, do zwyciężenia przeszkód, które stawiają im nieprzyjazne żywioły na drodze do zamierzonego celu.

Pojmiesz Pan, że z zajęciem czytałem rozprawę w Radzie Państwa nad wnioskiem p. Romańczuka względem utworzenia wszechniczy ruskiej; osobliwie przemówiła do mego przekonania i serca mowa Pana, a razi mnie przemówienie p. Starzyńskiego, które pan scharakteryzował dobitnie apelem do posłów koła polskiego przy końcu mowy swojej.

Kogo pan Bóg chce srogo ukarać, nawiedza go ślepotą a „Polaków terażniejszych“ tem, że i po „szkodzie nie mądrzeją“. Wszak przeciw żądaniom względem zaprowadzenia języka polskiego w zakładach naukowych, sfery rządowej we Wiedniu te same, co p. Starzyński przeciw p. Romańczukowi, przez lata podnosiły argumenty.

Kwestyą ruską od dawna, mianowicie zaś od czasu wstąpienia jako poseł do Sejmu się zajmowałem, lecz byłem przeciwnikiem „ugody“ wychodząc z tego stanowiska, że gdzie idzie o sprawiedliwość, nie ma żadnego targu, że restytucya prawa jest świętym obowiązkiem, a że właśnie dla Polaków nawet żądaniem ich własnego dobra.

Pan to wykazałeś dobitnie wywodem historycznym, jak przez połączenie się Polaków z Rusinami Polska t. j. rzecz pospolita: „Polska, Litwa, Ruś i Ukraina“ stanęła na stanowisku państwa możnego, które jednak przez spory między temi składnikami, a raczej wywołaniem przez oligarchję polską z którą się złączyły niestety zbiegi: magnaci i szlachta ruska, przyszło do upadku. Dziś zaś także taka oligarchja stoi w drodze, nie tylko rozwinięciu się Rusinów, lecz i Polakom — także we własnej narodowości wywołuje w krwi najzdrowszej, w członkach najsiłniejszych chorobę i zdrowiem trawicząc gorączkowość i stwarza niemoce do walki o byt do pracy koło własnego dobra. Cóż powiedzieć o baśni o bracie starszym i młodszym, o niedojrzałości drugiego, o tej bajce na podstawie której opiera brat starszy pretensyę swoją do opiekuństwa nad ludem, a pod pozorem ochrony porządku społecznego, utrudnia wszelkimi środkami rozwinięcie się u luda poczucia godności obywatelskiej — swej narodowości.

Wielu z ludu polskiego, Mazurów — mieszkańców powiatów zachodnich, od lewego brzegu Sanu aż ku granicy Ślązka, nasza oligarchja, mimo swego panowania od roku 1867 t. j. przez lat 35 zrobiła Polakami? Wiele wniosła między lud oświaty? Własną pracą podnosi się lud tak. Zapędziłem się na pole szerokie dla krytyki działalności oligarchji na-

szej — ale podnieść tu muszę jako szlachcic, że co najmniej niesłusznem jest potępienie szlachty polskiej w czambuł. — Oligarchja nasza składa się głównie z zbiegów ruskich, dorobkiewiczów, — niestety są wielu z tych, mianowicie z stanu duchownego, pochodzenia włościańskiego, lub małomieszczkańskiego. Nie mało w tej klicie są Ormianie, z klejnotami wątpliwego pochodzenia polskiego, a wszystkich tych patryotów Polaków per katexochen głównie łączy tabula krajowa, która jak dawniej i dziś daje pozory szlachectwa, bo ino szlachcic mógł być posiadać dobra tabularne. Gdy u nas głównem zatrudnieniem, które wywołuje różne korzyści przynoszące interesa, jest gospodarstwo na obszarach dworskich, więc naturalnie, że koło posiadaczy tych obszarów skupiają się różne żywioły szukające pokarmu jak: kupcy, rzemieślnicy, podszynkarze, bo głównymi szynkarzami są w swoich obszarach tabularzyści, dalej posesorowie, służba pokojowa.

Adwokaci i ich kancelarye, różnego rodzaju strebery; a główną różnicą powierzchowną między ludem, a rządzącymi stanowi ubiór: płótnianka, halnia, kożuch z jednej strony, a sukno mniej więcej lepszej jakości, przykrojone po francusku lub niemiecku, lub po orientalnemu w kontusze, delje, z słudzkim pasem, lub z klamrą na pępku. Pierwsi w ciężkich butach z skóry gróbej, niepachnących, drudzy zaś w kosztownych czarnych, żółtych lub czerwonych fałdowanych bucikach. — Widać także wśród oligarchów jedwabie, kitaje w formie rewerend, lub hałałów. Wogóle widać materye, które dają własne gospodarstwo, i materye produkcji obcej przemysłu; miliony wedle prawa obywateli, bez uznania tego prawa z jednej strony, a z drugiej niedosięgające krocia grono „obywateli“ przywłaszczających sobie monopol obywatelstwa, monopol polskości, monopol patryotyzmu przedstawicielstwa narodu, a to polskiego, z włączeniem w niego Rusinów, Litwinów, Ukraińców wogóle wszelkich narodowości, które zajmują ziemie stanowiące dawną rzecz pospolitą polską, narodu polskiego w znaczeniu państwowem. Dziwne to conglomeratum mixtum, które tak ostro potępiają jako „polnische Slacheicen“ — a gdyby dochodzono, na jakiej podstawie się opiera u wielu to szlachectwo, toby mieliśmy równo ciekawy proces, jak ten przeciw fabrykantom starych slacheiców w Czechach, przeciw Miller v. Mildenburg et consortes. Ze terażniejsza polityka koła polskiego „Der polnischen Slachta“ nie znachodzi ogólnego w kraju uznania, już liczne absencye wyborców kurji I. przy wyborach posłów do Sejmu i Rady państwa służyć mogą, za tego dowód, nie mówię o głosach niezawisłych dzienników.

Powtarzamy, że nie słusznem jest potępienie w c z a m b u ł szlachty polskiej — ponieważ w tak licznym gronie nie może się obejść tak jak w najlepszym zbożu bez ziarnek kłakolu, życie bez ziarnu sporyczu — Nawet w każdej pojedynczej rodzinie znajdziesz i członków nieudałych, przynoszących sromotę, ale z tego nie wynika potępienie rodziny całej.

(Дальше буде.)

ГІПОТЕЧНОГО
БАНКУ
 п. к. упр. гал. акц.
Контора виміни
 або коптія
 видає без потреби провані
 внаосовні цінні папери
 !
КУПОНИ
ВІДЛІВІ

СОБІЛ Житку можна набувати в „Со- і паперці кильскім Базарі“ у Львові і у всіх торгівлях вкраю.